

Vi er lige begyndt ...

Afsluttende rapport om Projekt Bella

“We may be unnecessarily sabotaging our present, and our children’s future, by being blind to the inconsistencies and irrationalities of adult-child interaction in family and community in this century. Massmedia programmes about the right to a happy and secure childhood and to a happy and secure retirement cannot substitute for the actual experience of frank and honest confrontation between generations when perceptions, needs and interests differ, in a context of mutual acceptance of responsibility for each other. Neither can special feeding, health and education programmes undertaken for children substitute for joint community projects carried out by adults and children together, in which capacities of the young to contribute to the welfare of all receives full recognition.”

*Elise Boulding, Children’s Rights and the Wheel of Life,
New Brunswick, NJ, USA, 1979, p. 89.*

Indhold

Forord	5
Kort sammenfatning og centrale pointer	5
Kap1: Indledning	6
Baggrund	6
Sammen om Bellahøj	6
Bebyggelsen kort.....	8
Hvordan Unge på Bellahøj skaber forandring blev til Projekt Bella	9
Idé, baggrund og perspektiv	10
Vigtigste projektaktiviteter	10
Metode	10
Udbredelse og opskalering	11
Formål	11
De unge aktører	11
Datagrundlag for denne rapport.....	11
Rapportens disposition	12
Kapitel 2: Aktiviteter i projektet	13
Start fasen.....	13
Mens vi venter på bevilling	13
Turen går til Ærø	13
Guidede ture	14
Møde med de lokale afdelingsbestyrelser	14
Turen går til Island	14
Forberedelse til IFSW2017	15
Flere rundvisninger og medvirken i dokumentarfilm	16
Children´s rights to Participation.....	16
Kapitel 3: Resultater	16
Kendskab, samarbejde, anerkendelse, brobygning.....	17
De unge siger.....	17
Den frivillige siger	19
Den professionelle siger	19
Omverdensperspektiver og de unges narrativer	19

De unge siger.....	20
Den frivillige siger	20
De professionelle siger	20
Island / Blue Lagoon	21
De unge siger.....	21
De professionelle siger	21
De unges erkendelser undervejs i processen	21
De unge siger.....	21
De professionelle siger	23
Kapitel 4: Opsamling og perspektivering	24
Kontinuitet:	25
Succesoplevelse.....	25
Anderledes tilgang / Protagonismo Infantil:	25
Et intersektionalitets blik.....	27
Om at være i kaos.....	28
Vejen videre	28
Referencer	30

Forord

Projekt Unge på Bellahøj skaber forandring, der blev til Projekt Bella i daglig tale, har været et inspirerende og innovativt projekt med fokus på unges inddragelse og demokratiske dannelse med henblik på at imødegå marginalisering og for at fremme motivation og interesse for uddannelse. Projektet har på fineste vis spillet sammen med de beboerdrevne aktiviteter der foregår i området i Projekt Sammen om Bellahøj.

De unge og de øvrige medarbejdere og deltagere i Projekt Bella har i perioden gjort vigtige erfaringer, som alle involverede og samarbejdende parter har haft glæde af og kan lade sig inspirere af i fremtidigt boligsocialt arbejde.

Bellahøj-modellen, som arbejdet i bebyggelsen med det særligt beboerdrevne drive ofte kaldes åbner for interessante perspektiver i socialt arbejde og fremskudte indsatser i et lokalområde og et stort boligområde fremover.

Det er vigtigt at understrege at dette projekt og de vigtige erfaringer ikke var blevet gennemført og samlet uden netop Yassine, Salma, Wahid, Hussain, Eliaas, Mohammad, Malika og Anwar's store engagement og de unges tætte og i perioder daglige samspil med opsøgende medarbejder i Projekt Ny Start, socialpædagog Katrine Bergstrøm Misser og lærer Eva Barfred Plesner

Christian Sørensen, Områdechef ved Brønshøj Borgercenter.

Som forfattere til rapporten takker vi alle de medvirkende og retter derudover en særlig tak til Brønshøj Borgercenter og den Møllerske Støttefond, der har gjort dette projekt muligt.

Mimi Petersen og John Steen Johansen

Bellahøj November 2017

Kort sammenfatning og centrale pointer

- De unge har oplevet at deltagelse i Projekt Bella er en kvalifikation, der kan bruges på CV
- De unge beskriver at deltagelse i Projekt Bella har betydet personlig udvikling og modning
- Flere nævner større åbenhed, motivation og refleksivitet og evne til at indgå i dialog med forskellige alders- og beboergrupper
- De unge taler om større forståelse for områdets historie, deres egen tilknytning og tilhørsforhold og større respekt og forståelse for andre beboeres liv og vilkår
- 7 af de 8 unge projektdeltagere er nu i gang med gymnasial uddannelse

Kap1: Indledning

Baggrund

Vores samarbejde i forbindelse med projekt Sikkerhed i Centrum (Petersen og Johansen, 2015), der satte fokus på børns inddragelse og deltagelse i væsentlige beslutninger om udsatte børns liv og hverdag i forbindelse med arbejdet med sikkerhedsplaner i Roskilde kommune, førte naturligt videre til arbejdet med et projektforslag, der med inspiration fra dette og i samspil med projekt Sammen om Bellahøj kunne sætte fokus på metoder til at imødegå børn og unges marginalisering og udsathed i et socialt boligområde og mulighederne for at arbejde med og involvere unge i et projekt med fokus på involvering, deltagelse og empowerment.

Et træk ved den sociale indsats og pædagogiske praksis med unge i udsatte positioner er, at det til tider tager form som en behovsopfyldelses- eller opdragelsespraksis. Dét at opfylde de unges behov for nye typer af aktiviteter og serviceydelser eller at opdrage dem til en diffus normalitet, forsøges ofte formuleret som det pædagogiske mål. I hvilket omfang denne behovsopfyldelses- og opdragelsesorienterede praksis sikrer social mobilitet hos udsatte unge, er vanskeligt at udtale sig entydigt om. Undersøgelser viser dog, at 95% målsætningen om at gennemføre en uddannelse har været for ambitiøs. De foreløbige analyser viser, at målet i 2015 er langt fra at blive indfriet (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 13. august 2013). Samtidig med at der er en statistisk sammenhæng mellem (lavere) uddannelsesbaggrund og (5 gange større) risiko for at blive dømt for en kriminalitet (jfr. Danmarks Statistik (2016)).

Der er derfor behov for udvikling af nye metoder og socialpædagogiske tilgange, der understøtter udsatte unges overskridelse af marginalisering (Mørck, 2006). En metode kan være deltagelse med fokus på at skabe en vilje til forandring og at opbygge handlekapacitet hos unge (Andersen, 2006). Denne tilgang – empowerment – har på mange måder været den overordnede hensigt i Projekt Bella. Det er dog grundlæggende at, vi ikke kan empower nogen, men vi kan bidrage til at empowerment kan ske. Mere herom i opsamling og perspektivering.

Den grundlæggende ambition med at fremme deltagelse i den form er at styrke udviklingen af de fælles samfundsmæssige anliggender gennem demokratiske processer.

Sammen om Bellahøj

John Steen Johansen bor i Bellahøj-bebyggelsen og blev via sit frivillige arbejde som formand for en afdelingsbestyrelse i 2013 engageret og involveret i det beboerdrevne boligsociale arbejde, der gik forud for projekt Sammen om Bellahøj.

De fire afdelingsbestyrelser i Bellahøj-bebyggelsen, AAB, AKB, fsb og SAB, har gennem flere år koordineret aktiviteter og initiativer i et samarbejde, de kalder Det Koordinerende Netværk. De lokale SSP-repræsentanter er vigtige samarbejdspartnere i dette netværk og deltager også ofte i disse møder.

Tilskyndet af stor udskiftning i beboermassen i bebyggelsen gennem flere år, øgede sociale belastninger og flere underretninger om udsatte børn og familier i kombination med tiltagende uro i området anmodede beboerne i Bellahøj Syd i 2015 om hjælp udefra. De aktive beboere pegede på betydningen af at sætte ind med en forebyggende indsats før det gik galt.

Denne anmodning blev hørt i både kommune og forvaltning og resulterede efter en kort møderække med SSP-medarbejdere, kommunal forvaltning, borgercenteret og de lokale afdelingsbestyrelser i at der blev arbejdet med tanker og ideer om et konkret projekt.

Borgercenter Brønshøj sendte i efteråret 2015, i samarbejde med Det Koordinerende Netværk for de fire afdelingsbestyrelser i Bellahøjbebyggelsen og SSP-samarbejdet for Bellahøj inspireret af beboerdreven debat og aktiviteter i bebyggelsen, en projektansøgning til Ministeriet for By-, Bolig- og Landdistrikter.

Da der ikke var tilknyttet boligsociale medarbejdere direkte til Bellahøj-bebyggelsen valgte man at ansøge om støtte fra en pulje til *Styrket koordinering i udsatte boligområder*.

I ansøgningen til projekt Sammen om Bellahøj hed det bl.a.:

” Formålet er, at Bellahøjhusene skal opleves som et trygt sted at bo. Herunder er det et mål, at områdets mangfoldighed vendes til noget positivt, og at de udsatte familier føler sig inkluderet i almen fællesskabet og at de derigennem tager ansvar for og føler et tilhørsforhold til deres lokalområde”

Ansøgningen blev imødekommet med en bevilling på 2 mio. kr. til ansættelse af en koordinator i en 4-årig periode (2016 til 2019 inkl.).

I processen med at etablere projekt Sammen om Bellahøj blev dialogen mellem beboere, nærliggende institutioner og relevante forvaltninger og borgercenteret stadigt tættere.

Fokusområderne for projektkoordinatoren i projekt Sammen om Bellahøj var at være ansvarlig for synlig kontakt og tæt brobygning mellem boligorganisationerne, beboerne, de lokale forvaltninger, foreninger politi og SSP.

Den primære målgruppe var udsatte familier, der udfordrede området. Børnene i disse familier er fagligt og socialt udfordret i skolen og kan ikke bruge tid på fritidsaktiviteter og lektier. De var udfordrende i deres adfærd, motion og hærværk og chikanerede målrettet udvalgte beboere.

Koordinatoren bidrager til en helhedsorienteret indsats i forhold til disse familier og skal inddrage relevante forvaltninger og lokale foreninger.

Projektets sekundære målgrupper var de øvrige beboere i Bellahøjhusene, omkring ca. 4500 mennesker med en række ældre beboere og de professionelle, gadeplansmedarbejdere, pædagoger og lærere.

Desuden skulle koordinatoren bidrage til styrkelse af eksisterende aktiviteter samt opstart af nye efter behov i tæt samarbejde med beboere og aktører og medvirke til øget inddragelse af civilsamfundet og relevante frivillige organisationer.

I Projekt Sammen om Bellahøj blev der formuleret følgende mål:

- Børnene får bedre skole motivation og mindre fravær fra skolen
- Færre børn og unge begår kriminalitet og hærværk
- Flere unge får et fritidsjob eller en praktikplads
- Forældrene er i stand til bedre at påtage sig forælderrollen
- Forældrene får tillid til de kommunale aktører
- Borgerne oplever mere sikkerhed

Projekt Sammen om Bellahøj har endvidere til formål at styrke samarbejdet mellem boligselskaber, borgercenter, politiet og andre lokale aktører.

Der gøres årlig status og nye fokusområder besluttet som arbejdskonference for beboerrepræsentanter og de involverede aktører.

Bebyggelsen kort

Bellahøjhusene ligger i Brønshøj og bebyggelsen består af almennyttige boliger administreret af bolig- organisationerne fsb, SAB, AKB og AAB. Københavns kommune har anvisningsret til hver tredje ledige lejlighed i bebyggelsen.

Siden 50'erne har Bellahøj været præget af en relativt homogen gruppe af ressourcestærke familier med stærk tilknytning til arbejdsmarkedet, men nedslidning af husene og omfattende boligsocial anvisning har medført en stor udskiftning af beboerne i de seneste år, fulgt af omfattende sociale

problemer og udfordringer for beboerne i bebyggelsen. Størstedelen af ny-indflyttere i Bellahøj kommer via intern opskrivning på ventelister i de respektive boligselskaber. Enkelte nyindflyttede kommer fra eksterne ventelister

Denne udskiftning af beboermassen har haft betydning for sikkerhed, stabilitet og trivsel i området. Antallet af komplicerede individuelle sager og problemer med social sikkerhed, skole og politi har i en årrække været stigende.

Ud over projektkoordinatoren har Københavns Kommune/Borgercenter Brønshøj yderligere bidraget med ansættelser af en socialrådgiver og en studentermedhjælper.

Der blev afholdt workshop med beboere i Bellahøj bebyggelsen og de mange professionelle aktører fra omkringliggende institutioner og forvaltning på Bellahøj skole i september måned 2015 med henblik på at sætte fokus på de mange former for liv og kultur, der udfolder sig i bebyggelsen og få styrket beboerinvolveringen i de mange initiativer.

Det har vist sig yderst værdifuldt, at koordinator og de øvrige kommunale medarbejdere 'fysisk' er til stede med kontor i selve boligområdet. Det giver en lettere og mere ubesværet adgang til dialog med beboere, afdelingsbestyrelserne, ejendomsfunktionærerne og de øvrige kommunale ressourcemedarbejdere. Det giver også mulighed for fremskudt sagsbehandling og styrker mulighederne og perspektiverne i tidlig indsats.

Tidligere i første halvdel af 2016 blev der endvidere gennemført et længerevarende kursusforløb for Bellahøj's somaliske mødre. Et kursus afholdt af Familierådgivningen. Det har efterfølgende afstedkommet at Projekt Sammen om Bellahøjs koordinator har etableret danskundervisning i bebyggelsen.

Det høje aktivitetsniveau og den positive stemning omkring tilbuddene med den direkte kontakt og dialog for alle parter har haft en mærkbar effekt på hele Bellahøj som boligområde. Bebyggelsen opleves væsentlig mere tryk at færdes i end for blot et år siden og antallet af politiopgaver i bebyggelsen er reduceret.

[Hvordan Unge på Bellahøj skaber forandring blev til Projekt Bella](#)

Historien om hvordan projekt Unge på Bellahøj skaber forandring blev til Projekt Bella er også historien om hvordan Yassine, Salma, Malika, Mohammed, Hussain, Anwar og Wahid sammen med Katrine, Eva og Jette arbejdede sammen med udgangspunkt i den projektskitse som vi havde udarbejdet i foråret 2016.

Idé, baggrund og perspektiv

De fundamentale ideer i projektet sigtede på at reducere risikoen for og forebygge fremtidig marginalisering blandt udsatte unge og hjælpe unge og give dem større modstandskraft var formålet med dette projekt, at de unge fik mulighed for at udvikle kompetencer og evner til at undersøge, dokumentere, analysere og formidle deres egne undersøgelsesresultater i arbejdet med relevante temaer som trivsel og sikkerhed i lokalsamfundet. De ville samtidig styrke deres forudsætninger for at kunne handle som forandringsagenter på egne og andre unges vegne i lokalområdet.

Vigtigste projektaktiviteter

De unge ville blive involveret i et projekt, hvor de lærte at samarbejde, planlægge og gennemføre møder - og udføre metodisk undersøgende arbejde med karakter af forskning og dokumentation i lokalmiljøet med henblik på at skabe positive forandringer.

De unge ville komme til at tjene penge, da arbejdet efter skoletid honoreres som fritidsjob. De unge ville få styrket selvværd og fungerer som forandringsagenter på egne og andres vegne og som rollemodeller kunne udbrede deres viden og blive mere motiverede med hensyn til uddannelse og positive sociale aktiviteter.

Metode

Projekt Unge skaber forandring, er innovativt og har opsøgt nye tilgange og metoder til at inddrage unge som aktive forandringsagenter i lokalsamfundet og indgå som en integreret del af det større projekt Sammen om Bellahøj.

Det var altafgørende, at de unge blev involveret i undersøgelser i lokalsamfundet. Og gennem deltagelse lærte noget om at forholde sig til og udvikle sig selv til aktive og demokratiske borgere. Metoden gør det muligt at inddrage børn og unge som aktive og ligeværdige demokratiske borgere. Vores ambition var, at vi når minimum trin 6 i Roger Hart's deltagelsesstige: *Fælles beslutningstagning mellem børn og voksne på initiativ af voksne.*

Der er evidens for, at børn og unge får gavn af at deltage i et styrket samarbejde i udsatte kvarterer og dermed udvikler sociale kompetencer og social ansvarlighed og blik for lokalsamfundets betydning og politisk selvbestemmelse.

Børn og unge har brug for at være involveret i meningsfulde projekter med voksne. Det er ikke realistisk at forvente, at de pludselig bliver ansvarlige, deltagende voksne borgere, hvis de ikke har haft mulighed for at deltage, træne og afprøve færdigheder og påtage sig ansvar.

En forståelse af demokratisk dannelse og deltagelse - og den tillid og kompetence til at deltage kan

kun erhverves gradvist gennem praksis. Det kan ikke læres som en abstraktion.

Det er vigtigt at give børn og unge i udsatte positioner en stemme og lytte til, hvad der er vigtigt for dem. Hvis det ikke lykkes, er konsekvenserne ofte manglende trivsel og risikoen for, at de bærer en negativ social arv ind i voksenalderen er betydeligt større.

Udbredelse og opskalering

Metoden kan bruges i mange andre sammenhænge (skoler, og området med socialt arbejde osv.).

Modellen med at inddrage udsatte børn og unge i forskning og skabe forandring i lokalsamfundet som et koncept medførte, at de unge blev inviteret til at præsentere og formidle deres arbejde på seminarer og konferencer.

Partnerskabet med de lokale aktører og de unge er perspektivrigt og rummer mulighed for en eventuel senere udbredelse og opskalering i lokalsamfundet, hvis der findes ressourcer til dette

Formål

Projekt CYRAC's (children and youth as researchers and agents of change) overordnede formål var at styrke de unges egne ressourcer, evner, ideer og kompetencer i forhold til trivsel og uddannelse og dermed på længere sigt deres forudsætninger for at gennemføre uddannelse, udvikle social kreativitet, sociale kompetencer, livsmestring i bred forstand - og deres forudsætninger for at påtage sig et arbejde.

De unge aktører

På baggrund af projektforslaget og grundideerne havde Eva Barfred Plesner, der er lærer ved Bellahøj skole i samarbejde med Katrine Bergstrøm Misser introduceret projektet og ideerne for de unge, der gik i samme klasse på Bellahøj skole. De unge var på det tidspunkt i alderen 14 - 17 år.

De første møder med alle involverede fandt sted på ISA Metropol i januar og marts 2016.

På disse møder fik de unge lejlighed til at bidrage til projektbeskrivelsen og formuleringerne om, hvad der skulle arbejdes med, hvordan de skulle arbejde og hvad der skulle opnås gennem den planlagte projektperiode.

Datagrundlag for denne rapport

Det har været løbende dokumentation/empiriindsamling i form af billeder, film, præsentationer på konferencer, mødereferater, rundvisninger artikel til lokalavisen mv. under hele projektperioden.

Materialet er omfattende. Et begrænset udvalg indgår som reference i denne rapport. Som grundlag for udarbejdelse af denne rapport er det blevet foretaget kvalitative og semistrukturerede interviews

med de involverede aktører. Interviewene er blevet foretaget af John Sten Johansen og Mimi Petersen. For at gennemføre interviewene så struktureret som muligt blev der lavet en interviewguide som løbende blev revideret og suppleret med relevante spørgsmål i relation til interviewpersonens rolle, position og medvirken i projektet.

Følgende interviews indgår i rapporten:

- Kvalitative og semistrukturerede interview med 8 unge deltagere i projektet.
- Interview med socialpædagog Katrine Bergstrøm Misser og lærer ved Bellahøj skole Eva Barfred Plesner
- Interview med projektleder Jette Krøyer og Camilla Steen Christensen, socialrådgiver i Projekt Sammen om Bellahøj
- Interview med Frank Bentin, frivillig og aktiv beboer i Projekt Sammen om Bellahøj og Projekt Bella
- Interview med Christian Sørensen, Områdechef i Borgercenter Børn og Unge, Brønshøj-Husum-Vanløse

De 8 unge som har været med fra projektets start er blevet interviewet individuelt eller i par efter deres eget ønske. Fokus i interviewene har været på temaer og refleksioner før, under og efter projektet. Det er vigtigt at pointere at antallet involverede aktører i projektet - både de som har deltaget aktivt og dem som har været i kulisserne - er flere end dem, der er blevet interviewet. Det kunne f.eks. havde været berigende for rapporten at interviewe forældrene til de unge og flere af beboerne i området, mv. Grundet projektets begrænsede ressourcer har det desværre ikke været muligt.

Rapportens disposition

I kapitel 1 redegør vi for baggrunden og udviklingen af Projekt Bella samt, de involverede aktører, formål, datagrundlag og rapportens udformning.

De forskellige aktiviteter i projektperioden vil blive belyst i kapitel 2. Hver aktivitet har sat sit præg på processen og har haft betydning for de unge. Med udgangspunkt i interviewene og de aktiviteter som de unge har reflekteret over i forbindelse med interviewene har vi trukket nogle gennemgående temaer frem, som vi belyser i kapitel 3 med udsagn og citater fra interviewene. Afslutningsvis vil vi bruge kapitel 4 til at anlægge et fagligt reflekterende perspektiv på centrale temaer i projektet.

Gennem rapporten anvender vi faglige begreber som *anerkendelse, participation og empowerment*. Af hensyn til rapportens karakter og omfang vil vi ikke gå ind i en teoretisk uddybende diskussion af disse begreber. De faglige begreber sættes i relation til Projekt Bella. I referencelisten henviser vi til Roger Harts *Deltagelsesstige* (1992) og Harry Shier's *Pathways to Participation* (2001), som har været byggesten i udviklingen af Projekt Bella. Desuden ses nogle af projektets resultater i relation til Honneths *anerkendelses*-begreb (2003).

Følgende begreber og foki er nøje udvalgt og i overensstemmelse med projektet formål og de temaer, der har været i fokus for interviewpersonerne:

Kapitel 2: Aktiviteter i projektet

Start fasen

De unge har gennem hele perioden kæmpet og arbejdet intensivt sammen med Katrine Bergstrøm Misser og Eva Barfred Plesner om at blive bedre til gennemføre møder med ordstyrer, dagsorden og referater med fokus på hvad de ville med projektet, hvad de ville forandre og hvordan de ville formidle viden og projekt på bl.a. de guidede ture.

Mens vi venter på bevilling

Forestillingen om at Maersk ville støtte projektet havde stor betydning for de unge gennem hele projektet. Alle de unge vidste noget om virksomheden og havde en forestilling om hvad den står for. Dette fik formodentlig afgørende betydning for de unges tålmodighed og udholdenhed i det der blev en slags mellemfase før projektet i efteråret 2016 fik bevillingstilsagn fra Den Møllerske Støttefond. I denne fase var der især fokus på gruppens sammenhold, samarbejde og mødekultur.

Turen går til Ærø

I efteråret 2016 var hele gruppen af unge på en weekend på Ærø. Denne tur blev på mange måder en milepæl i projektet. Noget som de unge også refererer til, når de bliver interviewet. De taler om betydningen af at arbejde sammen og det styrkede fællesskab efter turen til Ærø. Der blev arbejdet med ideer til hvad de unge konkret kunne tænke sig at undersøge og gøre noget ved på Bellahøj.

Inden turen forberedte de unge en præsentation med billeder af livet som ung på og omkring Bellahøj. Alle bidrog med billeder, som de fortalte om på mødet.

I løbet af turen blev der desuden arbejdet med

- Gruppens samarbejde
- Det fælles ansvar for møder

- De unges roller og opgaver i forbindelse med planlægning og mødeafvikling
- Fælles ansvar for projektudvikling frem til december 2016
- Plan for hvad og hvordan der skal dokumenteres (film, foto, lyd)
- Snak om hvordan det skal præsenteres for forældre og andre interesserede før jul

Diskussionen om hvad projektet skulle hedde i hverdagsprog begyndte også på Ærø og førte efter flere forslag og mange diskussioner til Projekt Bella.

Guidede ture

Mens vi ventede på svar på ansøgningen arbejdede Katrine Bergstrøm Misser og Eva Barfeld Plesner, der igennem hele projektet har haft indgående kendskab til de unge og nøgleroller i hverdagen med de unge som udgående pædagog og lærer på udvikling af de guidede ture på Bellahøj, der begyndte i oktober 2016.

Som en del af forberedelsen til at invitere forskellige faggrupper til guidede ture på Bellahøj præsenterede den frivillige og meget aktive beboer i fsb-bebyggelsen af Bellahøj Frank Bentin de unge for Bellahøjs historie, beboerdemokratiet og det at bo alment og var sammen med de unge til møde på Københavns rådhus i Teknik og Miljøforvaltningen, hvor de unge fik indblik i den politiske og beslutningsmæssige procedure med henblik på at skabe mere tryghed og få mere lys langs den gennemgående sti ved Bellahøj-bebyggelsen og langs Degnemosen.

Møde med de lokale afdelingsbestyrelser

I efteråret 2016 besøgte de unge de fire lokale afdelingsbestyrelser på Bellahøj. De unge præsenterede projektet. De viste billeder fra deres undersøgelser af hvad der var positivt og negativt på Bellahøj. De fortalte væsentlige ting om hvordan det er at være ung og vokse op på Bellahøj og deres tanker om hvordan de kunne medvirke til at skabe positive forandringer for unge og ældre i bebyggelsen.

Disse besøg lagde også grunden til et godt videre samarbejde og gav de unge et indblik i beboerdemokratiet.

Turen går til Island

Ideen med at søge om at komme med til IFSW2017 – *Marginalization and Social Work in a Changing Society* i Reykjavik i maj 2017 opstod, da konferencen blev annonceret i foråret 2016. Deltagelse i IFSW2017 var således ikke en del af det oprindelige projekt Unge på Bellahøj skaber forandring, men blev muligt takket være Brønshøj Borgercenter enestående opbakning til projektet.

I dialog med Nikolaj Paulsen fra Dansk Socialrådgiverforening om projektet fandt vi støtte til ideen om at de unge i samarbejde med forskerne og projektmedarbejdere kunne fremsende et abstract, der beskrev projektet og den præsentation, som de ville kunne bidrage med på IFSW-konferencen.

Der indkom 10 ansøgninger til Dansk Socialrådgiverforening, der udvalgte tre projekter, som de gerne ville indstille til videre behandling i den internationale udvælgelseskomite.

I august 2016 fik vi besked om at de unge, blandt de mange projekter, der var indstillet, var blevet udvalgt til at komme og holde præsentation og workshop på IFSW-konferencen i maj 2017

Forberedelse til IFSW2017

Som en del af forberedelsen til rejsen til konferencen i Reykjavik i maj 2017 tog Jette Krøyer og Katrine Bergstrøm Misser kontakt til og besøgte flere af de unges forældre.

I de unges egen forberedelse til konferencen i Island øvede de deres præsentation på engelsk i samarbejde med Eva Barfeld Plesner og Camilla Steen Christensen.

Ved konferencens åbning mødte de unge Islands præsident Guðni Th. Jóhannesson.

Selve præsentationen og den efterfølgende workshop blev et tilløbsstykke med flere end 75 deltagere og en meget vellykket dialog på engelsk mellem de unge og de mange nysgerrige og spørgelystne forskere og socialarbejdere fra hele verden, hvoraf flere gav udtryk for at de gerne ville høre mere om hvordan det videre gik med de unge og projektet.

Flere rundvisninger og medvirken i dokumentarfilm

Igennem sommeren og efteråret 2017 fulgte mange rundvisninger. I august var der premiere på dokumentarfilmen *Skyskraberne på Bellahøj*, hvor de unge medvirker og fortæller om Projekt Bella og hvordan det er at bo og vokse op på Bellahøj.

Children´s rights to Participation

I slutningen af oktober 2017 havde de unge en engelsk præsentation på UCC og PH Metropol´s konference *Children´s rights to participation in decision making – A professional challenge in an international and Nordic perspective*.

Workshop session 2 som de unge medvirkede i havde overskriften: *New Pathways to children´s participation*. Konferencens tre keynote speakere deltog alle i denne workshop og indgik i dialog med de unge i den interessante opfølgende samtale.

Kapitel 3: Resultater

Det overordnede formål med projektet har været at styrke de unges ressourcer, evner, ideer og kompetencer i forhold til trivsel og uddannelse og dermed på længere sigt deres forudsætninger for

at gennemføre uddannelse, udvikle social kreativitet, sociale kompetencer, livsmestring i bred forstand - og deres forudsætninger for at påtage sig et arbejde.

Den indsamlede data materiale peger på, at det er flere faktorer i projektforsløbet som har haft afgørende betydning for styrkelse af de unges ressourcer, mv. Gennemgang af interviewene med de unge og professionelle peger på de nedestående faktorer, som vi vil beskrive og belyse med citater fra interviewene. Vi har valgt en fænomenologisk tilgang i gengivelse og beskrivelse af temaerne. Denne rå form er valgt for at de unge selv skal komme til orde uden for megen overfortolkning og forstyrrelse. De erkendelser vi har iagttaget og hørt hos de unge undervejs i projektet fra utålmodighed til bevidsthed om betydningen af deres rolle og arbejde, kan bedst beskrives med deres egne ord. De unge har selv en væsentlig rolle i formidlingen og det er en form som på enkel og troværdig måde gør det muligt for dem at formidle centrale budskaber fra projektet med en autenticitet som er kendetegnet for de unge, uden at tabe vigtige pointer og perspektiver af syne. Under de valgte temaer gengiver vi først hvad de unge har sagt og derefter supplerer vi med de professionelle og den frivilliges udsagn og i et vist omfang med den øvrige empiri. De valgte temaer viser sig i løbet af projektperioden, at være centrale for de unges udvikling og deres voksende bevidsthed og deres betydning som rollemodeller for yngre søskende og andre i lokalområdet, dvs. styrkelse af deres rolle som hovedaktør i eget liv.

Kendskab, samarbejde, anerkendelse, brobygning

Med udgangspunkt i de unges ressourcer har fokus i projektet været på deres erkendelser i ”erindringens hermeneutik”. Med andre ord de unges evne til at forstå behovet for at udvikle nye strategier i omgangen med deres omverden.

For at skabe forandring, uanset om det er tale om forandring i det enkelte individs liv, en gruppe, et lokalområde eller i et samfund, er det nødvendigt med mobilisering af de mennesker, det handler om. Mobilisering kræver kendskab og samarbejde mellem flere aktører.

De unge og de professionelle peger på at projektet har været til stor gavn for både de unge og lokalområdet. De unges deltagelse i projektet har på den ene side styrket samarbejdet internt i gruppen og på den anden side skabt en platform, hvor de unge og de andre beboere har fået større kendskab til hinanden. Dette har resulteret i en form for brobygning, hvor de unge har opnået megen anerkendelse i lokalområdet.

De unge siger

Anwar: Altså jeg tror de der boligselskaber, de er blevet lidt mere ... jeg tror de ved, at der er en gruppe unge, som har set hvad det gode og det dårlige er i Bellahøj og vil prøve at gøre noget ved det. Og det er

altid godt.

Salma og Malika: Vi er blevet mere nysgerrige på samfundet og hvad det foregår i det. før i tiden har Bellahøj ikke været et særligt godt område, men vi er blevet meget mere opmærksom på, hvordan vi kan ændre på tingene.

Eliaas: Ja, jeg har lært noget historie om Bellahøj. Hvordan det har været. F.eks. Bellahøjhusenes jord. Al den resterende jord er brugt til Friluftsscenen. Der er også gravhøje [...]. Altså man skal vide, hvor det er man bor. Det er ligesom praktisk at kende det sted. Altså, hvis jeg skulle bo et sted, så vil jeg gerne lære sådan mere uddybende hvordan har det været. Hvordan der er ...

Anwar: Altså, da jeg fik det at vide (*deltagelse i projektet – red.*), så havde jeg også boet i Bellahøj i fire – fem år og det var for at gøre Bellahøj et bedre sted, så hvorfor ikke, altså, gi' en hånd.

Wahid: At kunne tale for sig. At kunne tale for de andre [...] både om at tænke på andre og tage hensyn til andre.

Selma: Min motivation var ... jeg tænkte det er godt, at vi laver noget for vores kvarter. Ikke kun for os, men for os alle sammen. De ældre beboere og søskende og forældre ... sagde til dem ... Jeg ville rigtig gerne. Det ville være godt at gøre noget for Bellahøj.

Eliaas: At gøre Bellahøj til et bedre sted at leve i. Ja, jeg føler vi er kommet lidt tættere på. Vi har været ovre og tale med de forskellige ejendomsselskaber. Fsb... været til bestyrelsesmøder og ... Ja, jeg vil også sige det er for egen erfaring. Jeg har sådan oplevet, hvor der har været ældre mennesker, der har været usikre ved at gå forbi Bellahøj Nord til Bellahøj Syd. Så har vi ligesom prøvet at gøre det til et tryggere sted for dem også. Også for nogen der kommer udefra om natten, ikke, mellem Bellahøj Nord og Syd, der er et problemområde, vi kalder for de tre tårne. Det er der, alle de kriminelle handler begår ...

Wahid: F.eks. er jeg blevet meget mere opmærksom på hvordan de (*ældre – red.*) har det. Det med bænke. så kan man godt lægge mærke til det. Der er ikke så mange bænke. For ligesom vi har snakket om at gøre området bedre for de ældre også. Altså, man tænker på de andre i området. Det gjorde jeg ikke før. Det gør jeg nu. Altså vi har spurgt fsb og nogle af de andre om det her med ældre personer. Det var de også enige i. Og nu hvor jeg er ude og ser de ældre mangle nogle bænke og steder at sidde, når de har nogle dagligvarer med. Ja, også kan man godt se, at det er meget praktisk. Det her ville være et godt sted. For eksempel så det nu med de andre på området, de har ikke noget at lave. For eksempel nu lægger jeg mærke til, at de har faktisk ikke noget at lave. Det er rigtigt, det vi har snakket om, men det var ikke noget man tænkte over. Nu hvor man har det her projekt og har været ude i Island og fortælle om det, så ser man det er rigtigt. Det har vi heller ikke. Det har de ældre heller ikke... Den lange sti derude i Bellahøj. Der er rigtig mange, der har klaget over at der ikke er nok lys. Man føler sig utryk om natten, når man ikke kan se hvad der er rundt om sig.

Mohammad: Jeg fik at vide at det ville ændre Bellahøj, så efter alle de møder inde på Metropol, så fik jeg mere at vide om det og så havde vi også nogle møder oppe i skolen [...] Det var fordi, jeg vil gerne selv have at Bellahøj skal ændre sig [...] Jeg har bare sagt (*til min familie – red.*) at vi vil forandre Bellahøj. Gøre det til et bedre sted for de gamle, for dem der er herude, for alle sammen.

Den frivillige siger

Frank: Der er rigtig mange beboere, som siger, at det her projekt har afstedkommet, at de faktisk også godt tør henvende sig til de unge. Altså de unge har helt klart ændret sig, de har fået en bedre tilgang til vores beboere, til de der er ældre. Eksempelvis de der ældre som på et tidspunkt var lidt generte og lidt utrygge. Og de siger i hvert fald, når man møder dem i dag, at de er ikke bange for dem eller noget, så der er ingen tvivl om, at det har været en vigtig del af processen og forløbet. Det har helt klart betydet noget for andre beboere. Og jeg synes det er interessant, altså noget af det jeg har observeret.

Frank: Og det har været en del af processen til at beboerne faktisk har fået en bedre forståelse for dem og omvendt. Altså eksempelvis når de til fastelavn, øh ovre hos dig står og er med til og sådan, og være voksne for at passe på de helt små.

Den professionelle siger

Christian: De unges har gennemgået en udvikling fra mindre målrettet til mere målrettet, en kæmpe personlig udvikling. Den række aktiviteter hvor det er bygget på, samling på som gruppe, Island, guidede ture, mv. Deres eget udvikling/forståelse af demokratisering og at kunne komme i dialog med beslutningstagere plus at lokalsamfundet: de giver udtryk til at de ser på de unge på et helt andet måde

Omverdensperspektiver og de unges narrativer

De unge præsenterede deres arbejde på konferencen Children's rights to participation in decision making - *A professional challenge – in an international and Nordic perspective*, den 26. oktober 2017 på Metropol. Tre internationalt anerkende forskere i børns rettigheder, her blandt professor Nigel Thomas fra England deltog i de unges workshop. På et tidspunkt stillede han følgende spørgsmål til de unge: *Hvordan har I det med, at der bliver brugt begreber som marginalisering og udsathed om jer og det sted I bor?*

Spørgsmålet er meget interessant at diskutere, idet omverdenens perspektiv på de unge har en direkte indflydelse på de unges forståelse af sig selv, deres rolle og positioner. Vi kategoriserer hinanden i forskellige sammenhænge, men de værdier, man forbinder med en bestemt kategorisering, kan ofte være uhensigtsmæssige og skabe sociale hierarkier. Et eksempel kan være fremstillingen af etniske minoritets unge mænd som værende udsatte og marginaliserede. De processer, der skaber denne fremstilling, og spørgsmålet om, hvem der har definitionsretten, har stor betydning for både de professionelle og de unge og deres indbyrdes relation og samarbejde.

De unge siger

Wahid: Vi var... Vi troede det vi siger, det var folk ligeglade med. Vi var tænkte, at de ligesom os var ligeglade. En ældre person eller en enlig mor. De er ligeglade med mig. Vi var så optaget af os selv. Vi var ligeglade med de andre.

Mohammad: Jeg synes det er et godt projekt. Hvis jeg skulle søge et nyt job efter gymnasiet, så har jeg også fortalt om det her projekt. Det er faktisk en fordel. Det bliver en slags kvalifikation, som man kan skrive på sin CV.

Yassine: ... men det kunne jo være fedt at andre havde et mere positivt øje på Bellahøj. Vi ligger jo mellem Nørrebro og Tingbjerg, så der har jo nogen været noget, hvor medierne har skrevet, så det kan gå videre... Jeg synes det er positivt at vise folk, det ikke er som medierne siger det er. Vi fortæller dem også at hver fredag foregår der nogle aktiviteter i Bellahøj-Hallen, vi har idrætsskolen, hvor vi også bruger de forskellige ting og så er der mange andre ting som folk ikke ved. Vi har Friluftsscenen og gravhøje. Ja, altså nu er det jo sådan at jeg kender flere forskellige mennesker. Jeg kender Frank Bentin (frivillig), kunne være en af dem. Ham snakkede jeg ikke så godt med før i tiden.

Den frivillige siger

Frank: Men der er i hvert fald flere af dem, af de, de har været på meget forskellige niveauer vil jeg sige. Men jeg synes også de har udviklet sig, altså virkelig udviklet sig [...]. Island på omkring fremlæggelsen af projektet over for den her konference... Jeg kunne bare mærke, at det betød faktisk noget. De klarede det, ... Men jeg var faktisk berørt af, at de klarede sig pisse godt, virkelig godt. Og det fik mig til at sige, at "Det er vores drenge, ikke". Altså på den måde.

Frank: Og det viser bare, de har nogle talenter og de har nogle evner som jo ikke kommer frem, eller som ikke er blevet fremhævet eller opfostret. De har masser evner.
I: Hvorfor, tænker du at de har netop, at de netop har haft meget gavn af det her projekt? Hvad er det i det her projekt som gør at de får gavn, at deres evne?
Frank: De er blevet taget alvorligt. Der er folk der har, der er folk der har stolet på dem, der er folk der har troet på dem.

De professionelle siger

Jette: Det har haft en kolossal betydning denne projekt. Jeg tror at selv om det har været få unge, så er det som ringe i vandet. Hele den der at komme ud til forældrene og til afdelingsbestyrelserne. Det her er noget som man skal virkelig være stolt af [...]. Det har haft en betydning at I ikke har set dem som sager. De er blevet set på som ligeværdige Det har været genialt.

Camilla: Guidede tur og bestyrelsesmøderne har haft en stor betydning. Hvordan andre ser dem og deres syn på de unge.

Katrine: Først og fremmest den måde bestyrelsen tog imod da de unge kom med deres oplæg og alle bestyrelser tog imod de unge. Det at de ser hinanden i øjnene. En gruppe unge og en gruppe ældre, en anden etnicitet og position. Hvordan en ældre dame sagde, at jeg normalt ville være bange for jer, men nu har jeg lyst at hilse på jer.

Island / Blue Lagoon

De begrænsede socioøkonomiske livsvilkår for en del unge er en medvirkende faktor i at fastholde dem både fysisk og psykisk i en bestemt afgrænset lokalitet med de begrænsninger og muligheder det indebærer. De unge fik gennem projektet mulighed for at deltage i IFSW2017 konferencen på Island og præsentere deres projekt og arbejde.

Både de unge og de professionelle peger på rejsen til Island og deltagelse i konferencen som en skelsættende begivenhed. Man kan spørge sig selv, hvorfor netop denne begivenhed har haft så afgørende betydning. Vores analyse af datamaterialet peger på, at de unges deltagelse i konferencen og efterfølgende præsentation på flere måder har sat sit præg på de unge. De unges interne samarbejde på Ærø fortsatte med at udvikle sig. De støttede hinanden i processen og blev bedre til at tage hensyn til de udfordringer, som gruppen som helhed og den enkelte havde. Reaktionen fra andre deltagere i konferencen har også givet de unge en oplevelse af at blive lyttet til og at deres arbejde, meninger og holdninger tages alvorligt og har betydning.

De unge siger

Mohammad: Island var det bedste. Fordi vi kom tættere på hinanden. Der var mere samarbejde. Vi skulle tale engelsk og... Altså, jeg synes det gik rigtig godt. Vi fik endda det største lokale i Island. Og så kunne man se at det var en af de store ting. Det var en chance, vi fik der.

Hussain og Anwar: Klart Island.

Anwar: Et, så var vi i et andet land, ikke og jeg tror ikke det var et land jeg nogensinde havde taget til hvis, det ikke havde været for projektet. Altså, det var en helt ny oplevelse og sådan. Det var også spændende at fremlægge på konferencen i ... jeg kan ikke huske ...

Hussain: Ved Island, hvis jeg skal være ærlig, så var det klart Den Blå Lagune. Ja, det var for mig ... fremlæggelsen var noget stort, ikke. Men jeg havde aldrig oplevet noget som Den Blå Lagune. Så det var meget foran det andet, fremlæggelsen. Fremlægge for så mange voksne ... Altså, jeg synes ikke det var sådan noget hvor jeg tænkte at det ville være svært. Vi har været her i de forskellige boligafdelinger, som fsb, SAB ... så jeg følte mig klar til at komme ud til noget lidt større. Vores vigtigste budskab til de der folk på konferencen? ... Det var klart at vi selv bor i et område og så prøver vi selv at gøre det bedre. Ikke kun for os men for de yngre og de ældre. Hvis du forstår hvad jeg mener. vi gør ikke noget kun for os selv – også for at hjælpe de yngre end os og de ældre end os, som er ældgamle.

Wahid: Fordi det (*Island – red.*) var helt vildt. Det var noget helt andet. Altså det andet det var sådan noget man kan gøre nogle andre steder også. Det for eksempel det med rundvisningen, hvor en anden har guidet dig rundt og du har guidet rundt. Som for eksempel, hvis du har en ven på besøg fra udlandet, så kan du også vise dem rundt. Du kan ikke bare tage til Island og deltage i en konference. Jeg syntes det gik meget godt. Og det var fedt faktisk at nogen gad høre. Så føler man det er positivt, når ens ting bliver brugt. De stillede mange spørgsmål mens vi var i rampelyset, ikke. Og det var fedt [...] Altså før det vi så mange ældre mennesker da de stod i salen, hvor vi skulle blive introduceret, var vi de yngste personer. Det gjorde de andre mere nervøse at tænke på. Der er kun ældre mennesker. De kommer fra udlandet. De er alle 30 + og 40+ og vi er de eneste på 17 år og vi skal stå frem for dem. Altså de ved meget mere end os om livet og alt muligt andet. De har masser af viden. Da vi så fik at vide at vi skulle være i den store sal og fremlægge for dem, så var der en ... så gik det op for en ...

Eliaas: Altså den dag vi fremlagde i Island på konferencen. Altså jeg var ikke så usikker på fremlæggelse.

Men det er alligevel fedt at fremlægge for hvor mange – 50 – 60 stykker personer. Jeg er ikke hundrede procent. Jeg ved det ikke, men 70 personer, det var en oplevelse. Især i udlandet. Det har jeg aldrig prøvet før.

De professionelle siger

Camilla: Generelt har de fået meget succesoplevelse. Når de unge oplever udfordringer i barndommen og lige pludselig oplever de succes, vokser de og får selvtillid og de kan også mærke at det ses på dem på en eller anden måde. Det er også tydeligt for dem selv. På Island når de andre lytter og at blive taget alvorligt.

Jette: Før og efter Island. På nogle af de møder vi havde i starten (*altså fra kaos til orden – red.*). De har udviklet sig, så meget at man får nærmest tårer i øjne. Man skal se det som en proces.

Katrine: Island har været en stor motivationsfaktor, selv om det var skræmmende, de tænkte også at de lover noget, men lad os at se om det bliver overholdt. De var meget engagerede og meget fokuserede. Vi lavede udkast, men de ændrede sig og de tog det enormt seriøst [...] den oplevelse af at nogen lytter, rigtige mennesker ude fra verden (*På konferencen – red.*) at de tænkte at de her drenge fra Bellahøj er værd at lytte til. De er ikke de udsatte, de er de ressource stærke [...] når de kom ned fra scenen på Island, sagde de at jeg er ligeglad med om jeg får løn eller ej, det her skal bare aldrig stoppes.

Eva: Mange af de unge har ikke haft den mest succesfulde skolegange. Lige pludselig at stå i en lokale med 70 og få en masse erkendelse. ”*Jeg er lige pludselig rigtigt meget værd*”, succesen er så stor, selvtillid og selvværd, man kan, man lykkes med noget,

De unges erkendelser undervejs i processen

Gennem deltagelse i Projekt Bella har de unge både udviklet og styrket deres kompetencer, ressourcer og mest af alt deres refleksivitet. De beskriver den udvikling, de har været igennem både individuelt og som gruppe. Især lægger de fokus på åbenhed, det at turde give udtryk for sine meninger gennem dialog, fremlæggelse, udviklingen fra kaos til orden og samarbejde.

De unge siger

Mohammad: Ja, altså jeg er begyndt at åbne meget mere op for folk.

I: *Det synes jeg er en spændende refleksion. Jeg kan huske da vi mødte hinanden for 1 ½ år siden i forbindelse med det her projekt ... hvor du sad med benene oppe på bordet og ikke ville sige noget ... Du er blevet meget mere åben af det her projekt.*

Eliaas: Ærø. Der var sådan en oplevelse ... altså generelt hvor sammenholdet det blev tættere efter de dage – det var ligesom at komme ud for det sammen. Vi har mest været på Bellahøj i det her rum. Og så komme ud i Ærø ... mere i naturen og sådan noget. så er det meget godt.

Malika: Det med Ærø. Vi lærte at samarbejde.

Salma: Ærø, hvor vi fandt ud af det hvad projektet skulle være og det var nærmest starten på det hele.

De professionelle siger

Katrine: De unge vi ser nu er så langt fra dem vi så i starten. Reflekterende, så positiv udvikling, et kæmpe skridt, stor selvværd. engagement i området er virkelig meget, når de unge er vant til nederlag. Her har de kun haft succes. 1½ års succesoplevelser er værd noget [...] det er det som gør at nogle andre unge står der (*ved kontoret – red.*) og trykker næsen flad på døren og spørger: *Er det ikke snart flere pladser i projektet?*

Eva: Folkeskolen er ofte mål. Hvis man ikke rammer de mål, bliver man ikke set for det man virkelig er. De unge får ikke mulighed at blomstre og komme frem med det de kan og at vise at de kan noget som andre ikke kan og få anerkendelse.

Kapitel 4: Opsamling og perspektivering

Anerkendelse af de unge er en betingelse for positiv interaktion med de unge. Axel Honneths begreb om social anerkendelse (2003) henviser til at vi som mennesker har brug for at opleve, at vi kan bidrage til og blive anerkendt i sociale fællesskaber. Det er forudsætningen for at mennesker oplever sig som ”socialt vellykkede”, hvilket er det overordnede mål i det sociale liv. Honneths anerkendelsesbegreb kan kombineres med begrebet *participation* og Aaron Antonovskys forståelse af *oplevelse af sammenhæng i livet*, når det handler om unges vilje til forandring – og det at være aktør i eget liv. Dette har været tydeligt i relation til de unge i Projekt Bella.

Set gennem Antonovskys (2000) perspektiv, beskrives anerkendelse som oplevelsen af sammenhæng, hvilket betyder, at man skal have oplevelsen af meningsfuldhed, begribelighed og håndtérbarhed for at opnå sammenhæng i tilværelsen.

Participation oversættes bedst, men ikke dækkende, til dansk med ordet deltagelse. Participation forstået som medvirken, samarbejde og oplevelse af at ens handlinger betyder noget, og at der tages hensyn til dem, (Boyden & Ennew i Powell & Smith 2009.s.124), er centralt for etablering af en relation, der skal formuleres som et gensidigt respektfuldt partnerskab. Deltagelse i de beslutninger, der har indflydelse på ens liv og det samfund man lever i, er fundamentet for et demokratisk

samfund. Øgede muligheder for deltagelse vil mindske risikoen for fremtidige ”gaps” mellem de unge og det samfund de lever i samt bidrage til udvikling af *resiliens* (Borge, 2004). Manglende deltagelsesmuligheder kan føre til negativ selvforståelse, mistroivsel, manglende motivation og risiko for, at de unge bærer en negativ social arv ind i voksenalderen (Yuval-Davis, 2010; Jenkins, 2006). For at opleve mening og sammenhæng, skal den unge iflg. Antonovsky være aktiv involveret i de beslutningsprocesser, der er omkring dem. Samtidig skal de unge kunne begribe og forstå, hvad der er i spil og hvordan og hvorfor marginaliseringsprocesser påvirker dem for at kunne håndtere og overskride marginaliseringsprocesser. På den måde kobler vi også *resiliens* med anerkendelsesbegrebet og deltagelse.

Ser man marginaliseringsprocesser i dette perspektiv, så er det hovedsageligt indsigt, viden og forståelse hos de unge der skal sikre, at de oplever, at der er sammenhæng, i det de træffer beslutninger om og skal sikre at opnå medindflydelse og forståelse for hele processen og dermed motivation for forandring. Kort sagt ved at styrke de unges oplevelse af ”begribelighed”, ”håndterbarhed” og ”meningsfuldhed” mobiliseres deres evner, til at overskride marginaliseringsprocesser og dermed skabe forandring.

Udvikling af pædagogiske og sociale indsatser som i Projekt Bella inddrager og motiverer de unge til betydningsfulde forandringer.

For at sådanne indsatser skal virke, kan vi med udgangspunkt i Projekt Bella pege på følgende opmærksomhedspunkter:

Kontinuitet: Det har vist sig meget tydeligt at en af forudsætningerne for at lykkes med et sådant projekt er at der er nogle gennemgående personer og der etableres tillidsfulde relationer, så de unge kunne henvende sig til gennem hele projektperioden også uden for de konkrete aktiviteter og på skæve tidspunkter.

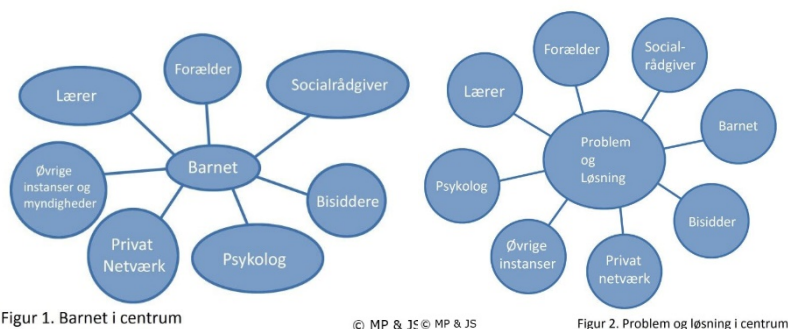
Succesoplevelse: Successen i sådan et projekt kan måles på mange måder. De unge udstråler det, når de formidler projektet og deres fælles og individuelle historier. Bedre forståelse og dialog mellem de unge og deres lærere, samt indsigt i de professionelles rolle, skabe forståelse, de andre beboeres syn på de unge, de unges motivation til forandring. Succesoplevelserne kan kobles til følgende tema om empowerment og en anderledes tilgang.

Anderledes tilgang / Protagonismo Infantil: Empowerment diskuteres ofte fejlagtigt på en sådan måde at nogen skal gå ud og empower nogle andre. Projekt Bella har en anden forståelse og tilgang til socialt og pædagogisk arbejde med børn og unge. Udgangspunktet i projektet er, at vi

ikke kan empower nogen, men vi kan bidrage til at empowerment kan ske. For at nogen skal opleve empowerment skal følgende kriterier være til stede:

- *Capability*, dvs. at kunne gøre ting, at have viden, kompetence, færdigheder, information, kunne tænke og handle både som individ og i samarbejde med andre, hurtig at lære både fra andre og sine egne erfaringer.
- *Conditions and opportunities*, dvs. at være i en kontekst, som fremkalder og anerkender ens evner, kompetencer og færdigheder, f.eks. være i en organisation eller være i en gruppe sammen med andre børn og unge.
- *Attitude*, dvs. at anerkende sin egen kunnen og viden, føle at man kan handle og ens handling har en indflydelse, kende sine rettigheder og være i stand til at forsvare dem, være parat til at indgå i samarbejde med andre i teams for at opnå det mål man har sat, højt selvværd og være parat til at møde udfordringer.

De unge og de professionelles indsigt og forståelse for denne tilgang har en afgørende betydning i både processen, aktiviteter, outcome, mv. Dette fordrer et perspektivskifte i det sociale og pædagogiske arbejde med børn og unge i udsatte positioner. Med det nuværende *Barnet i centrum-perspektiv*, illustreret med figur 1, er barnet underlagt de voksnes magt og beslutninger. En vej frem, kunne være at arbejde med en anden praksis, illustreret i figur 2. Her er *problemet og løsningen i centrum* og barnet indgår som ligeværdig aktør og beslutningstager i det løsningsfokuserede arbejde.

Det logiske spørgsmål er, om de professionelle og andre voksne er parate til at overveje at dele deres beslutningsmagt med børn og unge? Områdechef Christian Sørensen siger følgende om tilgangen i Projekt Bella: *Det vil helt sikkert påvirke vores måde at udføre socialt arbejde på en helt anden måde. Professionalisering? Med det her projekt kan vi se at de professionelle skal have en rolle som facilitator.* Med andre ord denne tilgang kræver en ændring af mindset hos de professionelle, dvs. et perspektivskifte fra at betragte børn og unge som umyndige, hvor den

professionelle tager over, til at betragte børn og unge som kompetente aktører og de professionelle i rollen som facilitatorer. Dette leder os til begrebet *Protagonismo Infantil*, som blev præsenteret af Dr. Harry Shier på konference Children's rights to participation in decision making – *A professional challenge in an international and Nordic perspective*, oktober 2017 på Metropol i København.

Kort fortalt, betyder *Protagonismo Infantil* at barnet skal betragtes som hovedaktør i eget liv. Gennem de partcipatoriske processer, som barnet gennemgår sammen med de voksne, kan barnet opnå respekt, ligeværd, udvikling, mv. For at nå dertil, kræves læreprocesser hvor børn og voksne opnår bevidsthed om deres rettigheder, øger deres selvværd og bevidsthed som kompetent medlemmer af et samfund, hvor de kan opnå deres mål i livet, kan give udtryk for egne meninger og organisere eget liv.

Projekt Bella har hele vejen igennem holdt fast i tankegangen om de unge som hovedaktører. De unge giver også udtryk for at de gennem deltagelse i projektet har opnået en hel del kompetence og ikke mindst har fået mere selvværd og tror mere på egne ressourcer og har fået lyst til at give sine meninger tilkende og indgå i organiseret samarbejde med både voksne og unge.

De unges deltagelse i projekt Bella og processen åbner også for en andet opmærksomhedspunkt. Børn og unge har forskellige muligheder og begrænsninger hvad angår deltagelse, derfor er det nødvendigt med et *intersektionalitets* blik, hvilket bliver kort beskrevet i det følgende.

Et intersektionalitets blik

Hvordan skal vi forstå de ”intersektioner”, der opstår, hvor mange sociale kategorier som køn, etnicitet, religion, kultur, alder, klasse osv. krydser hinanden? Og hvad har det for betydning for de unges deltagelses muligheder?

Intersektionalitet er afledt af det engelske ord *intersection*, der betyder fællesmængde, gennemskæring eller kryds. På amerikansk bruges ordet ofte om vej- eller gadekryds. Det er i krydset, hvor forskellige dimensioner eller kategorier møder hinanden, at der skabes intersektionalitet (Christensen & Jensen 2011).

Begrebet intersektionalitet stammer oprindeligt fra USA. Det er et bredt tværvideenskabeligt begreb og en optik, der bliver brugt til at analysere samspillet mellem forskellige magtuligheder. Ideen er, at forskere og for den sags skyld praktikere ikke blot får øjnene op for forskellige undertrykkelsesformer, men også får blik for, hvordan disse spiller sammen og er med til at skabe hinanden. Derudover søges med intersektionalitetsperspektivet en forklaring på, hvordan og hvorfor

magt og ulighed væves ind i opfattelser af klasse, etnicitet, nationalitet, køn, generation mv. og skaber grænser mellem *dem* og *os* (de los Reyes & Mulinari 2005:25).

De professionelle skal være opmærksomme på og sætte barnets/den unges subjektive forståelse og erfaringer i spil i de kontekster, barnet/den unge indgår i eller er en del af. Disse subjektive forståelser og erfaringer skal identificeres og adresseres af de professionelle, barnet/den unge og familien i en gensidig dialog. De er ikke givet en gang for alle og kan også være vidt forskellige, alt afhængig af alder, køn, socioøkonomisk baggrund, boligforhold, handicap, etnicitet, opvækstvilkår mv. Med andre ord kan krydsningen af de forskellige sociale kategorier have afgørende betydning i forhold til barnets erfaringer, forståelse af sig selv og omverdenen og dets muligheder. Et tydeligt eksempel i Projekt Bella viste sig i forbindelse med de unges rejse til Island, hvor de unge piger desværre ikke kunne deltage grundet manglende dansk pas. Med andre ord, nationalitet blev her en barriere for deltagelse.

Et andet eksempel som viser sig i de unges udsagn er omverdensperspektivet og de unges narrativer. Kombinationen køn og etnicitet (ung mænd med mellemstligt udseende) kan give et ensidigt billede af de unge som uroskabende, dvs. en unuanceret billede som skaber grænser mellem ”os” og ”dem.”

Hvis de professionelle anlægger et intersektionalitetsblik, kan det medvirke til, at deres opmærksomhed bliver rettet mod flere og andre faktorer, som kan have indflydelse på et konkret barns/en ungs persons eller en konkret families muligheder og begrænsninger. Med andre ord et stærkere helhedssyn, der på sin side vil resultere i bedre og relevante indsatser og beslutninger.

Om at være i kaos

På mange måder har de unge omfattende erfaringer med kaos. De har erfaringer med at befinde sig i tilstande, der er vanskelige at overskue. Gennem projektet har de på mange måder fået erfaringer med at navigere i kaos og selv bidrage til at skabe mere orden.

For at de nyanlagte veje og erfaringer skal blive bæredygtige og forandringen skal blive en kollektiv sandhed, skal de også se og opleve, at de selv evner at bære erfaringerne og inspirationen fra projektet videre både individuelt og kollektivt.

Vejen videre

Efter sådan et projekt bærer de enkelte deltagere naturligvis egne erfaringer videre. Både de individuelle og de fælles erfaringer, der også udtrykker deltagernes kollektive erkendelser er vigtige

at formidle. Erfaringernes bæredygtighed – både de individuelle og de kollektive – vil blive testet i den kommende tid. I skrivende stund ligger der flere invitationer til de unge om at holde oplæg og lave yderligere rundvisninger samtidig med, at der arbejdes med ideen om at lade projektrapporten og erfaringerne indgå i en hjemmeside, som de unge kan medvirke til at vedligeholde.

Der er flere udviklingsperspektiver i forhold til den tilgang og metode, der er blevet anvendt i Projekt Bella. Det vil være oplagt at teste det i et rigtigt effektstudie i større målestok for eksempel i samspil med flere boligområder og kommuner og arbejde videre med formidling af metode og netværksarbejde til unge i andre miljøer.

Referencer

- Antonvosky, Aaron (2000): *Helbredets mysterium* Hans Reitzels Forlag, København
- Andersen, J. (2006). *Handlingsorienteret socialforskning: Om empowerment perspektivet*. Roskilde: Roskilde Universitet. (Research Papers / Department of Social Sciences; Nr. 7).
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 13. august 2013.
- Boulding, Elise (1979) *Children's Rights and the Wheel of Life*, New Brunswick, NJ, USA, p. 89.
- Borge, A.I.H. (2004) *Resiliens. Risiko og sund udvikling*. Hans Reitzels Forlag, København
- Powell, Mary Ann and Smith, Anne B (2009) *Children's Participation Right in Research*. Mary Ann Powell and Anne B Smith. Sage. <http://www.sagepublications.com>
- Christensen, Ann-Dorte & Sune Qvotrup Jensen (2011). *Intersektionalitet som sociologisk begreb*. Dansk Sociologi, Vol. 22, Nr. 4, 2011, s. 71-88. Danmarks Statistik (2016) publikation: *Kriminalitet og uddannelse blandt unge*, Udgivet: 20. juli 2016 kl. 09:00, Nr. 2016:8).
- De los Reyes, Paulina & Mulinari, Diana (2007). *Intersektionalitet: Kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*. Lund: Liber AB.
- Hart, R. A. (1992). *Children's Participation: From tokenism to citizenship*. UNICEF International Child Development Centre. Hentet fra <https://ideas.repec.org/p/ucf/inness/inness92-6.html>
- Honneth, Axel (2006). *Kamp om anerkendelse*. Hans Reitzels Forlag. København
- Mørck, Line Lerche (2006). *Grænsefællesskaber. Læring og overskridelse af marginalisering*. Frederiksberg: Roskilde Universitets Forlag.
- Jenkins, Richard (2006). *Social Identitet*. Århus: Academica
- Petersen, M. og Johansen, J.S. (2015) *Sikkerhed i centrum: Sikkerhedsplaner i socialt arbejde med børn og familier i udsatte positioner*. Institut for Socialt arbejde – skriftrække.
- Røgilds, Flemming (1995/98) *Stemmer i et grænseland: En bro mellem unge indvandrere og danskere?* Politisk Revy, København.
- Shier, H. (2001). *Pathways to participation: openings, opportunities and obligations*. *Children & Society*, 15(2), 107–117.

- Yuval-Davis, Nira (2010) – *Theorizing identity: Beyond the ‘us’ and ‘them’ dichotomy* s. 261-280 i *Patterns of Prejudice*, 44: 3.

Links til film og konferencer som de unge fra Projekt Bella har medvirket i:

- *Skyskraberne på Bellahøj*, Dokumentarfilm af Rekommanderet v. Søren Houen Schmidt (2017) Filmen kan ses på <https://vimeo.com/229709930>
- IFSW2017 Marginalization in a changing society, Reykjavik, Maj 2017
<http://ifsweurope2017.yourhost.is/workshops/>
- Metropol & UCC konference: Children´s rights to participation in decision making - A professional challenge in an international and Nordic perspective, 26. October 2017:
<https://www.phmetropol.dk/om+metropol/kalender/2017/10/isa+intern+konf+udsatte+boern+og+unge/ny+indholdsside+-+bred+iframe>
- Unge på Bellahøj viser vej – Artikel i Brønshøj-Husum Avis
- <http://bha.dk/2017/09/unge-paa-bellahoej-viser-vej/>

